

7. Kovalska I. V. Kolorystyka yak perekladoznavcha problema: (na materialy ukrainskykh i anhlomovnykh khudozhnikh tekstiv) : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.16 – perekladoznavstvo / I. V. Kovalska ; Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. – Kyiv, 2001. – 19 s.
8. Koptilov V. V. Pershotvir i pereklad. / V. V. Koptilov. – Kyiv : Dnipro, 1972. – 215 s.
9. Lanovyk M. Khudozhnii pereklad i problema kulturno-natsionalnoi identychnosti literaturnykh tekstiv / M. Lanovyk // Mizhnatsionalni horyzonty i komparatyvistychnyi dyskurs suchasnykh literaturoznavchykh studii : monohrafiia. – Ternopil, 2005. – S. 271–307.
10. Pahurets O. I. Movlennieva stylizatsiia v khudozhnikh tvorakh ta osoblyvosti yii perekladu / O. I. Pahurets, H. M. Usyk // Humanitarnyi visn. Ser. : Inozemna filolohiia. / Cherkas. derzh. tekhnol. un-t. – 2007. – № 11, t. 1. – S. 238–244.
11. Poliuha L. M. Morfemnyi slovnyk / L. M. Poliuha. Ukl. – Kyiv, 1983 – 357 s.
12. Ukrainska mova. Entsyklopediia / Red. V. M. Rusanivskyi, O. O. Taranenko, M. P. Zabliuk ta in. – Kyiv, 2000 – 654 s.

Алла Найдьонова

(м. Київ)

УДК 378.1:811.111-057.4

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В АВТЕНТИЧНОМУ МОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті проаналізовано особливості вивчення англійської мови студентами технічних спеціальностей в автентичному мовному середовищі, розглянуто основні підходи до визначення термінів «мовне середовище», «мовна компетенція», «мовленнєва компетенція», «країнознавча компетенція», «лінгвокраїнознавча компетенція», «комунікативний метод», «мовний бар'єр» та шляхи його подолання. Взаємозв'язок штучного та реального мовного середовищ та їхній вплив на формування мовленнєвої компетенції вивчення англійської мови студентами технічних університетів в умовах стажування в країні, мову якої вони вивчають.

Ключові слова: *автентичний, мовне середовище, англійська мова, комунікативний метод, мовленнєва компетенція, мовний бар'єр.*

Постановка проблеми. Успішного ділового професіонала ХХІ століття неможливо уявити сьогодні без володіння хоча б однією з іноземних мов, зокрема англійською, як обов'язковою навичкою під час вступу до магістратури, складання кандидатських іспитів, проходження співбесіди на роботу чи для «банального» користування сучасними технологіями та гаджетами. Відповідно до Указу Президента України № 641/2015, 2016 рік став офіційним Роком англійської мови в Україні, мета якого – сприяти інтеграції України до Європейського наукового, економічного та політичного простору. Завдяки такому рішенням залучили носіїв мови, волонтерів з різних англомовних країн до процесу навчання англійської мови на різних рівнях та для представників різних сфер суспільства. Знання англійської мови стало обов'язковою вимогою для науковців, яким присвоюють учені звання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зауважити, що проблему навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей студіювали такі науковці, як Т. Голуб (розглядає питання інтенсифікації навчання англійської мови) [3], А. Безрукова (акцентує на перспективі вивчення англійської мови при очно-дистанційному навчанні) [2], В. Кирикилиця (зауважує щодо потреби використання фахових англійських словників студентами немовних спеціальностей) [4] та інші.

Мета статті – з'ясувати особливості вивчення англійської мови студентами технічних спеціальностей в автентичних мовних ситуаціях.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань:

1. Визначити особливості навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей.
2. З'ясувати сутність поняття «автентичне мовне середовище».
3. Виокремити основні компетенції під час вивчення англійської мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, варто звернути увагу на активне застосування автентичних мовних аудіо- та відеоматеріалів для підвищення рівня знань з англійської мови, зануренням студентів немовних технічних спеціальностей у реальне англійське середовище. Існує декілька визначень мовного середовища, приміром, О. Яковлева вважає, що «...мовне середовище – не механічна сума мовних практик і мовної поведінки суб'єктів, які його утворюють, а система, яка виникає внаслідок складного процесу їх всебічної взаємодії і яка наділена певним набором своїх якостей. Окремі індивіди мають здатність зробити до цієї системи більший внесок, інші – менший або й жодного» [9].

У нашій статті розглядаємо навчання професійної англійської мови студентів технічних спеціальностей, яке, зі свого боку, означає, що випускник після закінчення університету володітиме навичками професійної англійської мови для ділового спілкування. Звичайно, тих годин, які виділені навчальним планом для вивчення іноземної мови, не достатньо, і додаткові гуртки та мовні клуби допомагають покращити рівень знань іноземної мови, але не дають змоги досягнути вільного володіння професійною англійською мовою. Варто також зауважити, що під час вивчення фахових технічних текстів доводиться стикатися з проблемою нерозуміння значення термінів, унаслідок чого може відбутися неправильний переклад слова, що призведе до майбутньої некомпетентності фахівця через незнання англійської мови. Адже нині більшість інструкцій із використання, наприклад, сільськогосподарської техніки написані іноземними мовами, здебільшого англійською, незалежно від країни виробника. Тому студенти технічних спеціальностей обов'язково мають володіти англійською мовою для подальшого успішного працевлаштування.

Отже, існують штучні мовні середовища, які створюються різноманітними аудіо-, відеозаписами з носіями мови, спеціальними змодельованими ситуаціями на різні теми для засвоєння певних лексичних та граматичних одиниць, які сприяють швидшому вивченню іноземної мови, із чим ми погоджуємося. Такі ситуативні англійські моменти в процесі навчання дають змогу занурити студента в англійське середовище, створити максимально наближені ситуації до реальних умов.

У процесі занурення в іншомовне середовище повністю виключаються будь-які форми застосування рідної мови, також немає перекладу рідною мовою. Тут основну роль відіграє комунікативний метод вивчення іноземної мови, завдяки якому розвивається здатність студента спілкуватися. Варто зауважити, що будь-яка мова служить для

спілкування, тому основною метою вивчення англійської мови є формування комунікативної компетенції, яка, своєю чергою, базується на мовній компетенції.

Оскільки мовна компетенція передбачає опанування знань з лексики, фонетики, граматики, орфографії та формування відповідних навичок: фонетичних, лексичних, граматичних, морфологічних, синтаксичних, орфографічних, графічних та каліграфічних. Також до комунікативної компетенції також уходить мовленнєва компетенція, яка передбачає володіння такими видами умінь: аудіюванням, говорінням, читанням та письмом. Тому під час вивчення іноземної мови важливу роль відіграє соціокультурна компетенція, а саме – країнознавча, яка озброює студентів знаннями про культуру країни, мову якої вивчають [5]. Отже, аби сформувати лінгвокраїнознавчу компетенцію на основі країнознавчої, варто обов'язково побувати в автентичному мовному середовищі. У словнику української мови значення слова «автентичний» трактується як справжній, той, який походить з першоджерела, який відповідає оригіналові [8].

При цьому в студентів технічних спеціальностей розвивається асоціативне мислення, яке, зі свого боку, сприятиме обробці інформації, пов'язаної з певним предметом чи ситуацією, що відповідатиме конкретній лексичній одиниці іноземною мовою, зокрема англійською.

Варто зазначити, що існує класифікація асоціативного мислення. Лексичні одиниці можуть бути подібними за ситуацією їхнього використання чи бути антонімами, тобто абсолютно протилежними за значенням, або так званими причинно-наслідковими словами. Завдяки застосуванню асоціативного мислення значно краще розвивається пам'ять, що є невід'ємним елементом під час вивчення іноземної мови. Але найбільш пам'ятними моментами для людини є ті ситуації чи місця, де вони побували особисто.

Також варто додати, що, потрапивши в реальне англомовне середовище, студент має змогу позбутися мовного бар'єру. У Вікіпедії зазначено, що мовний бар'єр – це фраза, яку використовують у переносному значенні і яка позначає труднощі в комунікації людей, пов'язані з тим, що комунікатори належать до різних мовних груп. Ідеться про ті ситуації, коли людина не може пояснити свої думки і має труднощі щодо свого слухача, чи слухач, своєю чергою, відчуває труднощі в розумінні позиції комунікатора. Із цього погляду виділяють окремо бар'єр говоріння і бар'єр розуміння іншої людини [6]. Усе це спричиняє психологічний страх, який обмежує застосування пасивних мовних знань на практиці. Ми вважаємо, що варто хоча б дивитися відео із субтитрами, слухати аудіо із записаним текстом. Такий вид діяльності сприятиме засвоєнню граматичних ситуативних конструкцій, слугуватиме підказкою в скрутних ситуаціях та підготує студента до реальних комунікативних ситуацій. Також така активність, як прослуховування англомовного радіо, сприятиме полегшенню сприйняття іноземної мови на слух.

Існують тематичні блоги, соціальні мережі, де задіяні учасники з різних країн, з якими можна спілкуватися за спільними тематиками та колом інтересів. Такий вид діяльності допоможе сприймати англійську мову з різними акцентами, що також інколи стає причиною неочікуваних проблем у порозумінні між співрозмовниками.

На нашу думку, для реалізації мовного стажування за кордоном, що уможливило б занурення студентів в іншомовне середовище, варто імплементувати позитивний досвід навчальних програм провідних британських університетів, а саме – ввести систему сендвіч-навчання. «Сендвіч» – форма навчання, коли заняття в університеті чергуються з роботою на підприємстві (thick sandwich) [1]. Така форма навчання передбачає такий навчальний план

студентів: студенти, які навчаються в коледжі, упродовж року проходять виробничу практику, зокрема, певний період з виїздом за кордон до країни, мову якої вивчають, та з подальшим написанням проектої роботи або звіту про проходження практики. Також існує ще й інша форма навчання, так званий *тонкий сендвіч* (thin sandwich). Така форма підготовки більш поширена в коледжах професійного спрямування, де навчання й практика чергуються кожні шість місяців протягом усього терміну навчання [7].

Висновки дослідження. Англomовне стажування, зокрема, занурення в автентичну мовну ситуацію, надає студентам технічних спеціальностей реальну можливість отримати комунікативні навички, які важко, а інколи й неможливо, отримати у вітчизняному навчальному закладі, та які, зі свого боку, є обов'язковою передумовою успішного подальшого працевлаштування. Адже сучасні роботодавці добирають кандидатів, які насамперед володіють однією з іноземних мов і дуже часто навіть проводять співбесіди іноземною мовою, зокрема англійською. Майбутні фахівці технічного профілю також мають бути конкурентноспроможними на перенасиченому сучасному ринку праці, а саме – уміти працювати в команді, володіти навичками міжособистісних стосунків та ефективно застосовувати їх на практиці, бути креативними й здатними розв'язувати проблемні ситуації, уміти адаптуватися до нових умов й ефективно працювати в них. Іншими словами, ідеться про таке поняття, як освіта протягом життя, яка знову ж таки базується на знаннях та обміні досвідом, при цьому обов'язковою умовою постає володіння англійською мовою як інструментом.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробленні ефективних методик та форм англomовного стажування для покращення рівня знань іноземної мови в студентів технічних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абашкіна Н. В. Рушійні сили розвитку вищої професійної освіти в зарубіжних країнах / Н. В. Абашкіна // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць : у 2 ч. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ ; Вінниця : Вінниця, 2002. – Вип. 2. – Ч. 1. – С. 26–30.
2. Безрукова А. Р. Методика розробки, проведення та забезпечення навчальних занять при очно-дистанційному навчанні під час вивчення англійської мови не на мовних спеціальностях. Особливості викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей: збірник матеріалів І Всеукраїнського науково-практичного вебінару (26 листопада 2014 р.). – Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/19063/>.
3. Голуб Т. П. Інтенсифікація навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1254/>.
4. Кирикилиця В. В. Особливості використання словників студентами немовних спеціальностей у процесі навчання іноземних мов / В. В. Кирикилиця // Вопросы современной науки и образования: мат-лы VII Междунар. научно-практической. интернет-конф. (11-13 июля 2011). – Москва : Изд-во Ин-та наук. прогн-ние, 2011. – С. 36–38
5. Мовленнєва компетенція як складова іншомовної комунікативної компетенції [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ipedahohika.com/lirefs-1507-1.html/>.
6. Мовний бар'єр [Електронний ресурс] // Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki>.
7. Сердюк В. А. Підготовка фахівців аграрного профілю у Великобританії / В. А. Сердюк // Перспективи розвитку аграрної вищої освіти України очима молодих науковців : матеріали Міжнар.

студент. наук.-практ. конф. : зб. наук. праць / редкол.: В. С. Лукач (голова) [та ін.]. – Ніжин, 2013. – С. 100–103.

8. Словник української мови: в 11 тт. / Інститут мовознавства АН УРСР; за ред. І. К. Білодіда. – Київ : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 1. – 800 с.

9. Яковлева О. В. Мовне середовище у контексті процесів трансформації та глобалізації / О. В. Яковлева // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2013. – Вип. 54. – С. 57–68. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2013_54_7.

Найденова А. Особенности изучения английского языка студентов технических специальностей в аутентичной языковой среде.

В статье проанализированы особенности изучения английского языка студентами технических специальностей путем их погружения в аутентичную языковую среду, рассмотрены основные подходы к определению понятия языковая среда, языковая, речевая, страноведческая и лингвострановедческая компетенции, коммуникативный метод, языковой барьер и пути его преодоления. Взаимосвязь искусственной и реальной языковых сред и их влияния на формирование речевой компетенции в процессе изучения английского языка студентами неязыковых специальностей при условии стажировки в стране, язык которой изучают.

Ключевые слова: аутентичный, языковая среда, английский язык, коммуникативный метод, речевая компетенция, языковой барьер.

Abstract

Naidonova A. The peculiarities of studying English by the students of technical specialties in an authentic linguistic environment.

The article analyzes the peculiarities of studying English by the students of technical specialties by immersing them into an authentic linguistic environment, examines the main approaches to the determination of the terms of the linguistic environment and linguistic competence, and outlines the communicative method, the language barrier and the ways of overcoming it. The interconnection of artificial and real linguistic environments and their influence on the forming of speech competence in the process of studying English by the students of non-English specialties provided that they are trained in a country of the language they study. It is impossible to imagine a successful business professional of the 21st century without the possession of at least one of the foreign languages, in particular English, as a compulsory skill in the process of preparing to the candidate's exams, conducting an interview for work or just using modern technologies and gadgets. In accordance with the Decree of the President of Ukraine No. 641/2015, 2016 became the official Year of the English Language in Ukraine, aimed at promoting Ukraine's integration into the European scientific, economic and political space.

Due to this decision, language teachers and volunteers from different English-speaking countries were involved in the process of teaching English at various levels. English language became a mandatory requirement for scholars to obtain academic degrees.

The purpose of the article is to study the peculiarities of studying English by the students of technical specialties in the authentic linguistic situations. The goal involves solving the following tasks: to determine the peculiarities of teaching foreign language students of the non-language specialties; to consider the notion of an authentic linguistic environment; to distinguish the basic competencies while studying English as a foreign language.

On the whole, the English-language internship in an authentic linguistic situation will give the students of non-technical and technical specialties a real opportunity to acquire communication skills that are difficult and sometimes impossible to obtain at a local educational institution and to use these skills for the successful employment. All in all, modern employers select candidates who primarily know one of the key foreign languages and very often even interview in English. Future technical specialists also need to be competitive on the current labor market, namely, to be able to work in a team, to have interpersonal skills, to solve problem situations, to be creative, etc. It also demands further development of the effective methods and forms of the English language internships to improve the knowledge of the foreign language among non-native speakers.

Key words: *authentic, linguistic environment, English language, communicative method, speech competence, language barrier.*

References

1. Abashkina N. V. Rushiini syly rozvytku vyshchoi profesiinoi osvity v zarubizhnykh krainakh / N. V. Abashkina // Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy : zb. nauk. prats : u 2 ch. / redkol.: I. A. Ziaziun (holova) ta in. – Kyiv ; Vinnytsia : Vinnytsia, 2002. – Vyp. 2. – Ch. 1. – S. 26–30.
2. Bezrukova A. R. Metodyka rozrobky, provedennia ta zabezpechennia navchalnykh zaniat pry ochno-dystantsiinomu navchanni pid chas vyvchennia anhliiskoi movy ne na movnykh spetsialnostiakh. Osoblyvosti vykladannia inozemnykh mov dlia studentiv nemovnykh spetsialnostei: zbirnyk materialiv I Vseukrainskoho naukovopraktychnoho vebinaru (26 lystopada 2014 r.). – Zhytomyr : Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <http://eprints.zu.edu.ua/19063/>.
3. Holub T. P. Intensyfikatsiia navchannia anhliiskoi movy studentiv nemovnykh spetsialnostei [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1254/>.
4. Kyrykyltsia V. V. Osoblyvosti vykorystannia slovnykiv studentamy nemovnykh spetsialnostei u protsesi navchannia inozemnykh mov. / V. Kyrykyltsia // Voprosy sovremennoi nauky y obrazovaniia: mat-ly VYY Mezhdunar. nauchno-praktycheskoi. Ynternet-konf. (11-13 yulia 2011). – Moskva : Yzd-vo Yn-ta nauk. prohn-nye, 2011. – S. 36–38.
5. Movlennieva kompetentsiia, yak skladova inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentsii [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu: <http://www.ipedahohika.com/lirefs-1507-1.html/>.
6. Movnyi barier [Elektronnyi resurs] // Rezhym dostupu : <https://ru.wikipedia.org/wiki>.
7. Serdiuk V. A. Pidhotovka fakhivtsiv ahrarynoho profilu u Velykobrytanii / V. A. Serdiuk // Perspektyvy rozvytku ahrarynoi vyshchoi osvity Ukrainy ochyma molodykh naukovtsiv : materialy Mizhnar. student. nauk.-prakt. konf. : zb. nauk. pr. / redkol.: V. S. Lukach (holova) [ta in.]. – Nizhyn, 2013. – S. 100–103.
8. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tt. / AN URSR. Instytut movoznavstva; za red. I. K. Bilodida. – Kyiv : Naukova dumka, 1970–1980. – T. 1. – 800 s.
9. Iakovleva O. V. Movne seredovyshe u konteksti protsesiv transformatsii ta hlobalizatsii / O. V. Yakovleva // Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. – 2013. – Vyp. 54. – S. 57–68. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgzdia_2013_54_7.